

Karjeras ziņas

VALSTS IZGLĪTĪBAS ATTĪSTĪBAS AĢENTŪRA

Ziņu izdevums Nr. 1 / 2013

Notikums

Gatavojamies pasaules jauno profesionāļu konkursam

VIAA gatavo Latvijas komandas pretendētus WorldSkills konkursam

Aleksandra Joma

VIAA Informācijas un karjeras atbalsta departamenta direktore

Laika posmā no š.g. 2. līdz 7. jūlijam Leipcigā, Vācijā, notiks starptautiskais jauno profesionāļu meistarības konkurss **WorldSkills 2013**.

Konkursā, kurš notiks jau 42. reizi, sacentīsies jaunieši no 53 pasaules valstīm. Tas pulcēs 1100 jauno profesionāļu un profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu vecumā līdz 22 gadiem. Uz globālās skatuves viņi apliecinās savas prasmes 46 profesijās.

Latvijas nacionālās komandas sastāvā būs 8 dalībnieki septiņās profesijās (robotu tehniķis, informātikas un komunikāciju tehniķis, pavārs, frizieris, krāsotājs, galdnieks, skatlogu noformētājs).

Vairāk informācijas par Latvijas komandas gatavošanos un rezultātiem: www.viaa.gov.lv/Wordskills.

Vairāk informācijas par 2013. gada konkursu: www.worldskillsleipzig2013.com.

Īsumā

Karjeras nedēļa paplašinās

Šogad Karjeras nedēļa norisināsies no 7. līdz 13. oktobrim 11 Latvijas pilsētās – Rīgā, Jelgavā, Ventspilī, Daugavpilī, Jēkabpilī, Liepājā, Rēzeknē, Gulbenē, Cēsīs, Kuldīgā un Valmierā. Karjeras nedēļu organizē Valsts izglītības attīstības aģentūra Eiropas Komisijas Euroguidance tīkla programmas ietvaros sadarbībā ar pašvaldībām un to izglītības pārvaldēm.

Karjeras nedēļas laikā jauniešiem tiks dota iespēja izzināt pilsētā/novadā esošo izglītības iestāžu un uzņēmumu piedāvājumu, veicināt uzņēmību un motivāciju mācīties un izvēlēties nākamo profesiju un izglītības ceļu atbilstoši savām spējām, interesēm un iespējām. Vairāk www.viaa.gov.lv Euroguidance sadaļā Karjeras nedēļa.

Konference par karjeras atbalstu

2013. gada 28. jūnijā konferenču centrā *Citadelle* Valsts izglītības attīstības aģentūra, Euroguidance programma sadarbībā ar Izglītības un zinātnes ministriju un Labklājības ministriju organizē nacionālo konferenci „Mūžilgas karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu sistēma, problēmas un risinājumi Latvijā”. Konferencē aicināti piedalīties valsts un pašvaldību līmeņa karjeras atbalsta politikas veidotāji

Konferences vadmotīvs: Karjeras attīstības atbalsts cilvēkam izglītības, nodarbinātības, personīgās dzīves veiksmīgai mijiedarbībai mūža ilgumā, darba tirgus efektivitātes paaugstināšanai un sociālās iekļaušanas jautājumu risināšanai.

EMKAPT glosārijs un metodiskie ieteikumi – būtisks karjeras politikas atbalsts

Ilze Astrīda Jansone
VIAA Informācijas un karjeras atbalsta departamenta Euroguidance programmas vecākā speciāliste

2012. gadā Eiropas Mūžilga karjeras atbalsta politikas tīkls (EMKAPT) ir izdevis divas sevišķi nozīmīgas publikācijas, kas praktiski risina būtiskas karjeras atbalsta politikas problēmas, proti: izpratne par karjeras terminoloģiju un pieturas punkti karjeras politikas veidošanai. 2013. gadā šīs publikācijas ir tulkotas latviešu valodā ar Euroguidance programmas atbalstu un ir pieejamas Valsts izglītības attīstības aģentūras mājaslapā www.viaa.gov.lv Karjeras atbalsta sadaļā **EMKAPT: Publikācijas**.

Latvijā karjeras atbalsta terminoloģija ir īpaši sāpīga problēma. Karjeras atbalsts kā tāds ir „importa produkts”. Līdzīgi kā ar datortehnoloģijām, daudzi jēdzieni latviešu valodā ir jārada no jauna. Turklāt arī angļu valodā, no kuras mūsdienu tiek pārņemts lielais vairums karjeras terminu, ir uzradušies dažādi nosaukumi šķietami līdzīgām parādībām. EMKAPT dažādo angļu terminu

problēmu ir risinājis, vienojoties ar 29 tīkla dalībvalstīm par 74 nozīmīgāko terminu kopu, kā arī par šo terminu skaidrojumiem. Euroguidance tulkotajā glosārijā termini latviešu valodā ir ievietoti alfabēta secībā, iekavās saglabājot terminu angļu valodā. Tas darīts, lai atvieglotu jauno latvisko terminu atpazīstamību tiem, kas ir raduši strādāt ar ārzemju literatūru, kā arī uzlabotu izpratni tiem, kas ārzemju literatūru tikai sāk apgūt.

EMKAPT apkopotie Eiropas metodiskie ieteikumi mūžilga karjeras atbalsta politikas veidotājiem aplūko sistēmu kopumā, kā arī četrus rīcības virzienus: karjeras vadības prasmes, pakalpojumu pieejamība, kvalitātes sistēmas un rādītāji, kā arī starptoru sadarbība. Katrā jomā izklāstīti politikas un rīcības politikas jautājumi, pasākumi un ietekme uz dažādiem politikas sektoriem: skolas, profesionālā izglītība, augstākā izglītība, pieaugušo izglītība, nodarbinātība un

sociālā iekļaušana. Ir iekļauti daudzi piemēri, kā dažādās tīkla dalībvalstīs praktiski risina šos jautājumus un metodiskie līdzekļi, kas atvieglo esošās situācijas analīzi.

Šobrīd norisinās metodisko ieteikumu pilotēšana tīkla dalībvalstīs. Latvija uzņēmusies pilotēšanas posmā pievērsties divām karjeras atbalsta politikas jomām: sadarbība un pieejamība.

Jaunumi

Semināri „Karjeras atbalsts riska grupas jauniešiem pedagoģiskajā procesā”

Katru gadu skolēnu pavasara un rudens brīvlaikos Valsts izglītības attīstības aģentūras (VIAA) Euroguidance programma organizē divu dienu seminārus vispārīgā izglītībā skolēniem un karjeras konsultantiem par karjeras atbalsta integrēšanu izglītības procesā. Šogad pavasara un rudens brīvdienās pedagoģiem tiek piedāvāts izzināt risku novēršanas risinājumus pedagoģiskajā procesā: kā motivēt skolēnus pilnveidot savas prasmes, kā sekmēt skolēnu izpratni par savu personību un tās resursiem, kā veicināt skolēnu atbildību par savu dzīvi un motivētu lēmumu pieņemšanu saistībā ar profesijas izvēli un izglītību.

Pavasārī Liepājā, Ventspilī, Jēkabpilī un Daugavpilī semināros piedalījās 144 pedagoģi. Rudens skolēnu brīvlaikā semināri tiks piedāvāti Ogres, Gulbenes, Saldus un Kuldīgas pedagoģiem.

Semināri izglītības iestāžu karjeras speciālistiem un pedagoģiem

Turpinot izglītojošo pasākumu ciklu karjeras izglītības praktiķiem, 2013./14. mācību gada sākumā Valsts izglītības attīstības aģentūra (VIAA) organizēs seminārus par jaunumiem karjeras atbalsta jomā un VIAA izstrādātajiem karjeras atbalsta resursiem. Semināros aicināti piedalīties arī Nodarbinātības valsts aģentūras speciālisti, lai iepazīstinātu izglītotājus ar savu pieredzi darbā ar jauniešiem, jo īpaši bezdarbniekiem vai tiem, kuri pārtraukuši mācības un sniegtu ieteikumus karjeras izglītības darba uzlabošanai.

Semināri plānoti četrās Latvijas pilsētās – Kuldīgā (27.08.2013.), Jēkabpilī (28.08.2013.), Valmierā (04.09.2013.) un Gulbenē (16.09.2013.).

Pieredzes apmaiņa kā jauna zināšanu krava

Una Vormā
RTU Karjeras
centra vadītāja

Šī gada aprīlī vienu nedēļu pavadīju Īrijas galvaspilsētā Dublinā, kur norisinājās ES Mūžizglītības programmas *Leonardo da Vinci* apakšprogrammas „Academia” pieredzes apmaiņas vizīte karjeras atbalsta speciālistiem. Šajā vizītē piedalījās 13 dalībnieki no Norvēģijas, Francijas, Beļģijas, Somijas, Slovēnijas un Latvijas, un mūs Īrijā uzņēma *National Centre for Guidance in Education*.

Pieredzes apmaiņa ilga piecas dienas un šo dienu laikā iepazināmies ar Īrijas izglītības sistēmu un karjeras konsultēšanas sistēmu un konsultēšanu dažādos izglītības līmeņos kā tādu.

Projekta „Academia” dalībnieki Īrijā

Strādājām arī grupās un nonācām vairākas reizes pie secinājuma, ka konsultanti ir cilvēki, kuriem jāpārzina ļoti plašs informācijas apjoms un jā-māk tas grupēt, lai palīdzētu katram, kuram tas nepieciešams. Mēs katrs savā ikdienā saskaramies ar līdzīgām grūtībām, bet tikai šādās vizītēs katrs saprot, kas ir plusi viņa valstī un ka darbs šajā jomā sagādā gandarījumu, jo var palīdzēt cilvēkiem. Ir grūtības, jo no konsultantiem tiek prasīts arvien vairāk, jaunieši saskaras ar citām problēmām, nekā tas bija agrāk, bet tā ir mūsu ikdiena. Šo dienu noslēdzām ar informāciju par to, kas ikdienā tiek darīts, lai pilnveidotu kon-

sultantu zināšanas un kā ir iespējams iegūt karjeras konsultanta izglītību.

Trešajā dienā apmeklējām pieaugušo konsultāciju sniegšanas centru un *Youthreach*, kas arī ir skola, bet tur vairāk tiek strādāts ar jauniešiem, kuriem grūti iet parastajās skolās vai viņi nespēj pilnvērtīgi iekļauties. Šajā skolā viņi mācās obligātos priekšmetus kā citās skolās, bet ir arī ļoti praktiskas lietas, kā darbs virtuvē, ēdiena gatavošana, kokapstrāde, skaistumkopšana, tās ir lietas, kas praktiski var jauniešiem noderēt arī, ja viņi nedosies mācīties nekur tālāk. Šajā skolā jaunieši saņem arī valsts stipendijas, un tādas Īrijā ir diezgan daudz.

Apmeklējām arī augstākās izglītības iestādes. Tās bija Dublinas Biznesa koledža un Dublinas pilsētas universitāte. Universitātē mēs tikāmies ar studentiem, kas mācās par konsultantiem. Šī tikšanās bija ļoti interesanta, jo dalījāmies grupās un

studenti stāstīja, ko viņi mācās, savukārt mēs stāstījām, ko mēs darām ikdienā. Studentiem studiju laikā jāiziet prakse dažāda līmeņa izglītības iestādēs un studiju process likās tiešām intensīvs pēc studentu stāstītā.

Piektdienā devāmies uz Trinitijas koledžu (*Trinity College*), vienu no vecākajām un prestižākajām universitātēm Īrijā, kurā studē apmēram 16000 studenti. Šeit mums stāstīja par to, kāda ir studiju programma, kurā var apgūt karjeras konsultēšanas profesiju, iepazīstināja ar dažādām programmām, kā tiek piesaistīti skolēni šai koledžai un kā tiek veikta darbinieku pārkvalificēšana.

Īsumā

Izglītības iespēju datu bāze

Nacionālajā izglītības iespēju datubāze NIID.LV turpina apkopot informāciju par izglītības iespējām Latvijā. Regulāri tiek papildināts augstākās izglītības un profesionālās izglītības iestāžu piedāvājums, īpaši izceļot Eiropas Sociālā fonda atbalstītās iespējas gada vai pusotra gada laikā apgūt tautsaimniecībā nepieciešamās profesijas.

Karjeras speciālistu forums

Valsts izglītības attīstības aģentūras *Euroguidance* programma ir izveidojusi „Karjeras speciālistu forumu” profesionāļu sociālajā tīklā *LinkedIn*. Forumā mērķis ir rosināt pieredzes apmaiņu un diskusijas karjeras speciālistu starpā, veicināt sadarbību karjeras atbalsta jautājumu risināšanā, gūt atsauksmes par karjeras atbalsta metodikām, sniegt ziņas par jaunumiem un notikumiem, kā arī veidot karjeras speciālistu kopienu.

Latvijas izglītības sektora karjeras speciālisti tiek aicināti pievienoties un aktīvi līdzdarboties forumā. Ikviens foruma dalībnieks var ierosināt diskusiju, ieteikt citiem metodiskos resursus vai noderīgus interneta vietnes.

Piesakies www.linkedin.com

Seko līdzī „Karjeras nedēļai” facebook lapā

Izveidotā *Facebook* lapa „Karjeras nedēļa” ir paplašinājusies un kļuvusi arī par karjeras jaunumu ziņojumu dēli. Tajā ik dienas tiek publicētas aktuālas ziņas par interneta resursiem, izglītības iestāžu pasākumiem, ārpuskolas nodarbībām, brīvprātīgo darba iespējām, jaunatnes projektiem u.tml. – viss, kas var palīdzēt karjeras plānošanai. Arī jūs varat pastāstīt par saviem plānotajiem projektiem vai pasākumiem karjeras atbalstam.

Lapas galvenā mērķauditorija ir skolu jaunieši, taču arī pedagogi, karjeras konsultanti vai jaunatnes lietu speciālisti atradīs savam darbam noderīgus resursus. Seko līdzī: www.facebook.com/KarjerasNedela.

Dažādi galamērķi, bet izvēle – viena

Marta Rubina
LU Karjeras centra
konsultante

Kad rodas iekšēja nepieciešamība kaut ko pāmainīt savā profesionālajā darbībā – rast jaunas pieejas, paplašināt savu redzesloku, piedalīties viedokļu un pieredzes apmaiņā, tad labs ieteikums, ko ņemt vērā, ir doties mācīties. ES Mūžizglītības programmas Leonardo da Vinci apakšprogrammas projekts „Academia” piedāvā šādu iespēju, un es to izmantoju, piesakot savu dalību. Gūtā starptautiskā pieredze attaisnoja manu mērķi un deva iedvesmu uz darba lietām un personīgo izaugsmi skatīties mazliet citādi.

No trim izvēlētajām uzņemošajām organizācijām, guvu akceptu doties uz Luksemburgu, kas no manis izvīzītajām prioritātēm bija pirmajā vietā. Mani saistīja iespēja padziļināt savu izpratni par studentu atbiruma problēmu (*drop-out*) un tās mazināšanas aktivitātēm (*drop-out prevention*), kas tika izvīzīta kā centrālā diskusiju tēma vizītei. Vizītē bija iespēja dalīties pieredzē, diskutēt ar citu valstu dalībniekiem – diviem somiem, francūzi un Francijā strādājošu vācieti.

Dažādas pieredzes – dažādi stāsti

Daudzas vizītē skatītās prezentācijas un diskusijas tika organizētas ar mērķi iepazīstināt vizītes dalībniekus ar Luksemburgas izglītības sistēmu. Valsti teritoriāli ieskauj Francija, Vācija un Beļģija. Vēsturiski kaimiņattiecības ar šīm valstīm ir ietekmējušas to, ka Luksemburgā dzīvojošie, strādājošie pārvalda vairākas valodas – luksemburgiešu, vācu, franču un angļu. Tas skaidro to, kāpēc Luksemburgas izglītībā īpaša uzmanība tiek pievērsta dažādu valodu apguvei un to zināšanu līmenim skolās. Zināma savstarpējā ietekme izglītībā ir gūta arī no Vācijas, jo abās valstīs sistēma ir līdzīgi veidota. Bērniem Luksemburgā 12 gadu vecumā tiek noteikts to prasmju un zināšanu līmenis un

piedāvāts konkrēts turpmākās iegūstamās izglītības ceļš. Ne visi jaunieši tiek novērtēti ar tādiem rezultātiem, kas ļautu tiem mācīties vidusskolā, kur nonāk skolēni, kuri guvuši visaugstākā snieguma vērtējumu. Līdz ar to jau agrīni skolēni, viņu vecāki vai aizbildņi aizdomājas par karjeras plānošanu un tie, kuri nevēlas mācīties arodskolās, koledžās – par konkurenci. Tie jaunieši, kuriem neizdodas iekļauties vai kuri nevēlas būt Luksemburgas (bezmaksas) izglītī-

Profilaktisku aktivitāšu veikšana ir tikpat nozīmīga, cik problēmas detalizēta izpēte un sociālā atbalsta nodrošināšana problēmas seku periodā.

bas sistēmā, mēdz doties uz privāttām (maksas) skolām vai mācīties uz kaimiņvalsti – Beļģiju, kur izglītības sistēma ir atšķirīga.

Īpaša uzmanība Luksemburgā tiek veltīta arī sociālās iekļaušanās jautājumiem. Līdz ar lielo skaitu ie-

kopā ar viņu vai viņa vecākiem tiek meklēts un nodrošināts optimāls sociālais atbalsts.

Kad teorija „satiek” praksi

Brauciena laikā izdevās klātienē tikt ar speciālistiem gan no izglītības sektora, gan ar tiem, kuri veic sociālo un konsultatīvo darbu valsts iestādēs.

Uzklausot luksemburgiešu izglītības sistēmā strādājošos satiktos cilvēkus, radās sajūta, ka arī Latvijā ir dažas līdzības ar to situāciju, kāda ir Luksemburgā, kaut arī izglītības sistēmas Latvijā un Luksemburgā ir diezgan atšķirīgas. Piemēram, dzīvojot mazā valstī, cilvēkiem ir jābūt elastīgiem – jāspēj runāt dažādās valodās, tajā pat laikā nezaudējot savu identitāti, kultūru. Sociāli atbalstošas vides radīšanai Luksemburgā tiek uzskatīts par svarīgu dot iespēju cilvēkiem jau no agra vecuma sazināties vismaz vienā kopīgā valodā. Ja Latvijā ir diskusijas par to, kā tuvināt latviešu valodā runājošos ar krievu valodā runājošajiem, tad Luksemburgā šis uzdevums ir vēl complicētāks.

Attiecībā uz sociālo atbalsta nodrošināšanu, konkrēti – jauniešu atbiruma skaita mazināšanas aktivitātēm, Luksemburgā šo darbu veic dažādas iesaistītās puses kompleksā veidā. Uzdevuma centrā ir nevis cilvēku grupa, bet gan indivīds, ar kuru tiek veidota atsevišķa

Projekta „Academia” dalībnieki Luksemburgā

braucēju tiek veikti dažādi pasākumi, lai nodrošinātu piemērotus apstākļus iebraucēju socializēšanās jautājumu risināšanai, piemēram, bērni jau bērnudārza vecumā sāk apgūt luksemburgiešu valodu. Savukārt, skolā bērni apgūst arī visas pārējās valodas – vācu, franču, angļu. Katrs bērns, kurš kādu iemeslu dēļ atbirst no izglītības sistēmas, tiek individuāli uzrunāts un

komunikācija, meklēts risinājums. Vecāko klašu jauniešiem ir izstrādāta jauna metode testa veidā, ar kuras palīdzību iespējams laikus pamanīt problēmsituācijas – gadījumus, kad kāds jauniešis ir uz robežas – palikt skolā vai pamest to. Ar šo metodi iespējams arī pētīt, kādu prasmju nepietiekamība biežāk ir saistīta ar atbiruma problēmu.

Skolai kā profesionālai iestādei uzticēsimies vairāk

Zenta Anspoka
Rīgas Pedagoģijas
un izglītības
vadības
akadēmijas
pedagoģijas
doktores, profesore

Šopavasār piedalījos pieredzes apmaiņas vizītē ES Mūzizglītības programmas *Leonardo da Vinci* apakšprogrammas projektā „Academia” Francijas austrumos Dižonā un tās apkārtnē. Brauciena mērķis bija iepazīties ar Francijas pieredzi strādāt ar pusaudžiem un jauniešiem, kuri pirms laika pamet skolu vai neregulāri to apmeklē un tādējādi neiegūst kvalitatīvu izglītību, kā arī apgrūtina savas karjeras attīstību.

Tā kā arī mūsu valsts galvenais resurss ir cilvēka zināšanas un gudrība, to prasmīga un mērķtiecīga izmantošana, tad skolas pats svarīgākais uzdevums ir nepieļaut, lai skolēns pamet skolu, bet ja nu tā ir noticis – rīkoties tā, lai skolēns pēc iespējas ātrāk atgriežas.

Konsultants – skolēna palīgs arī mācībās

Pilnīgi droši varu apgalvot, ka tā saucamā pirms laika skolu pametušā pusaudža vai jaunieša sociālais portrets visās valstīs ir vienāds. Visbiežāk nevēlēšanās apmeklēt skolu cēloņi ir emocionāla un pedagoģiska rakstura. Ja jaunietim ir konflikts ar vecākiem, skolotājiem vai klasesbiedriem, ja viņš jau iepriekšējā izglītības iestādē nav juties labi, jo ar viņu neviens nav rēķinājies, ja netiek galā ar mācību uzdevumiem, un dienu no dienas šī nasta kļūst arvien smagāka, bet pats nezina, kur meklēt palīdzību, viņš izvēlas neturpināt mācīties.

Tikšanās ar vairāku Dižonas skolu vadītājiem un skolotājiem, Burgundijas Universitātes pārstāvjiem un karjeras konsultēšanas sistēmas speciālistiem lika aizdomāties par problēmu risināšanas aspektiem.

Ja skolā ir šāda rakstura problēma, jāreaģē nekavējotī. Kā apgalvoja J. Rostanda koledžas direktore,

„pat tad, ja skolēns ir nokavējis 10 minūtes, ir svarīgi uzziņāt, kas gadījies, kāpēc tā gadījies. Tieši šīs 10 minūtes var izrādīties visu nelaimju sākums”.

Otrkārt, palīdzībai jābūt kompleksai un profesionālai. Vispirms ir jāizzina, kādas ir skolēna individuālās problēmas – emocionāls diskomforts, atmiņas vai uzmanības traucējumi, valodas nepietiekama attīstība, neprasme mācīties u. tml. „Ja gribi kādam palīdzēt, vispirms iepazīsti viņu!” – tā apgalvoja citas skolas direktors. Skola kā profesionāla iestāde vislabāk zinās, kādā veidā meklēt risinājumus. Savukārt ģimenei un sabiedrībai ar to ir jārēķinās un jāatbalsta. Protams, darbs ar katru skolēna ģimeni ir skolas vadības,

*Nav jābūt izcilam rēķinātājam,
lai saprastu, ka cīņa ar sekām
vienmēr maksā dārgāk, nekā
pasākumi, kas veicina to
nepieļaušanu.*

skolotāju, klases audzināju, pedagoģu atbalsta personāla kopīgs darbs. Ļoti svarīgas ir regulāras skolotāju, skolas psihologa, sociālā pedagoga un karjeras konsultanta kopīgās sanāksmes, kopīgi plānots mērķtiecīgs darbs ar skolēnu vecākiem.

Skolas darbības koncepcijas pamatā liekama tikai dziļa cilvēkmīlestība un vēlēšanās palīdzēt. Bez moralizēšanas un sava viedokļa uzspiešanas no skolotāju, skolas vadības vai pedagoģu atbalsta speciālistu puses. Cieņpilna attieksme pret katru skolēnu neatkarīgi no viņa veselības stāvokļa, etniskās piederības, intelektuālās attīstības līmeņa u.c. ir tas, kas var palīdzēt.

Bieži nevēlēšanās iet uz skolu ir tāpēc, ka skolēns neprot mācīties. Viņam ir vajadzīga palīdzība, kā vieglāk

Projekta „Academia” dalībnieki Francijā

atcerēties tekstu, kā koncentrēties, kā trenēt atmiņu, kā pareizi atstāstīt tekstu, veidot konspektus un veikt citus nozīmīgus darbus, kas svarīgi, apgūstot konkrētu mācību priekšmetu saturu. Atsevišķās Dižonas skolās tā saucamajos svarīgākajos mācību priekšmetos – valodās, matemātikā – vienu stundu nedēļā tiek plānots papildu darbs. Vērts izvērtēt arī tādu šīs valsts pieredzi kā piedāvāt speciālas programmas, kurās skolēni no dažādām skolām pēc profesionāla lēmuma apgūst sociālās prasmes, prasmi mācīties, pat konkrētu amatu. Varbūt mums, kas pēdējā laikā tik bieži diskutējam par skolas un ģimenes atbildību, nereti viens otram izsakām pat publiskus pārmetumus, var noderēt vizītes laikā iegūtā atziņa, ka Francijā ģimenei ir jārēķinās ar skolas profesionālo viedokli gan par to, kas viņa bērnam vislabāk paveicas, gan par to, kādas ir viņa spējas, kurā virzienā būtu vērts palīdzēt skolēnam veidot karjeru. Pēc kādas skolas direktores teiktā apmēram 2% vecāku mēdz šaubīties par skolas viedokli, bet ātri vien viņiem nākas pārliecināties, ka profesionāļu vērtējums ir bijis pietiekami objektīvs.

Apzinoties, ka mūsdienu skolēnam vajadzību palīdzēt ir kļuvis vairāk, jo trauksmaināka un dinamiskāka, dažādiem izaicinājumiem bagātāka ir apkārtējā vide, kurā viņš aug un attīstās, katrā skolā ir jābūt pieejamai ne tikai psihologa, sociālā pedagoga, bet arī karjeras konsultanta vai vismaz karjeras speciālista palīdzībai.

No 2013. gada marta Rīgas Stradiņa universitātē darbu ir sācis Karjeras centrs

Marina Fomičeva
RSU Vecākā
karjeras
konsultante

Rīgas Stradiņa universitātes Studentu servisa Karjeras centrs sniedz palīdzību karjeras plānošanas, profesionālās izvēles un sevis izzināšanas jautājumos. Tā kā arvien plašāk sabiedrībā tiek runāts par nepieciešamību augstskolā iegūstamo izglītību pietuvināt darba tirgus prasībām, tad par galveno darbības mērķi Karjeras centrs ir noteicis virzīt jauniešus uz aktīvu darbību, lai viņiem būtu iespēja gūt praktiskas iemaņas profesijā jau studiju laikā, tādā veidā izmēģinot savus spēkus praktiskajā darbībā un attīstot savu potenciālu.

RSU Karjeras centrs sniedz savus pakalpojumus RSU studentiem, RSU absolventiem, Latvijas skolu audzēkņiem un citiem interesentiem, kuri vēlas veidot savu karjeru mērķtiecīgi un efektīvi.

Piesakot iepriekš savu vizīti, ir iespēja saņemt individuālo konsultāciju

pie karjeras konsultanta, noskaidrojot jautājumus par vislabāk piemēroto profesiju un studiju virzienu, tendencēm darba tirgū, CV un motivācijas vēstules rakstīšanu, kā arī sagatavošanos darba intervijai.

Ir iespēja saņemt arī grupas konsultāciju, kuras laikā būs iespēja ne tikai noklausīties informāciju par interesējošo tēmu, bet arī apmainīties ar pieredzi ar citiem jauniešiem un saņemt no viņiem atbalstu.

Rudenī tiek plānota pirmā RSU Karjeras iespēju diena, kur studenti varēs klātienē satikties un aprunāties ar potenciālajiem darba devējiem, bet daži, iespējams, saņems arī darba vai prakses piedāvājumu. Tāpat rudenī tiks organizēti vairāki semināri par studentiem aktuālām tēmām, kurus vadīs pieredzējuši profesionāļi, savas nozares līderi un darba devēji.

Viens no nozīmīgākajiem RSU Karjeras centra darbības aspektiem ir sadarbības attiecību dibināšana un uzturēšana ar Latvijas darba devējiem. Karjeras centra rīcībā ir informācija par darba devēju piedāvātām prakses un darba vakancēm studentiem un absolventiem. Šie piedāvājumi attiecas ne tikai uz obligāto praksi

studiju ietvaros, bet paredz arī studenta patstāvīgu darbošanos un papildu profesionālās pieredzes gūšanu, kas vēlāk neapšaubāmi tiks augsti novērtēti no darba devēju puses. Darba devējiem ir arī iespēja publicēt savas vakances Karjeras centra mājas lapā www.rsu.lv/karjeras-centrs/vakances, kā arī satikties ar RSU studentiem klātienē universitātes telpās, prezentējot savu uzņēmumu kā potenciālo darba devēju un meklējot jaunus darbiniekus topošo speciālistu vidū. Jāatzīmē, ka universitāte sagatavo speciālistus gan medicīnas nozarē, gan arī vairākās sociālo zinātņu jomās – žurnālistika, mārketinga un reklāma, ekonomika un business, politika un valsts pārvaldība, tiesību zinātne u.c.

RSU karjeras centrs aicina uz sadarbību Latvijas darba devējus, kā arī gaida ciemos visus, kam rūp viņu profesionālā nākotne un kurš ir gatavs ieguldīt laiku un spēkus savā profesionālā attīstībā.

Karjeras centrs atrodas RSU galvenajā ēkā, Dzirciema ielā 16, 1. stāvā, kabinetā K-103. Telefona numurs – 67409140, mājas lapas adrese www.rsu.lv/karjeras-centrs.

Karjeras atbalsta pieredze Latvijas Lauksaimniecības universitātē

Santa Tuherma
LLU
Profesionālās
karjeras
konsultante

Reorganizējot Latvijas Lauksaimniecības universitātes (LLU) Sabiedrisko attiecību daļu 2012. gadā, tika izveidots Sabiedrisko attiecību un karjeras centrs (SAKC), kura mērķis ir veidot LLU Karjeras attīstības atbalsta sistēmu studentiem, kā arī sniegt konsultatīvo palīdzību un stiprināt universitātes sadarbību ar absolventiem, darba devējiem un reflektantiem.

Iestāšanās universitātē bieži vien ir loģisks solis pēc vidusskolas absolvēšanas, tāpēc LLU karjeras konsultants īpašu uzmanību pievērš tieši vidusskolēnu konsultēšanai, jo daudzi

skolēni pēc izlaiduma vēl nav izlēmuši par piemērotāko studiju virzienu. Lai nodrošinātu nepārtrauktu komunikāciju ar skolēniem un palīdzētu viņiem izdarīt mērķtiecīgāku izvēli attiecībā uz turpmākām studiju gaitām, kopš 2012. gada decembra SAKC veido informatīvi izklaidējošu izdevumu „e-Plēsums” (www.eplesums.llu.lv), kas ik mēnesi, iekļaujot tajā dažādus pašizziņas testus, tiek izsūtīts Latvijas skolām un uz skolēnu e-pastiem, lai vēstītu par studiju iespējām LLU, kā arī interesantākajiem notikumiem universitātes un studentu dzīvē, lai jaunieši jaut laikus varētu sākt iejusties studentu dzīvē.

Kas attiecas uz atbalsta sniegšanu studentiem, ir uzsākta sadarbība ar tūtoru jeb studentu–konsultantu kustības aktīvistiem, kas ir karjeras konsultanta palīgi, jo pastāvīgi atrodas studentu vidū, spēj ātrāk un labāk uz-

tvert jauniešu vēlmes, vajadzības un idejas viņu karjeras attīstības sekmēšanai. Arī sadarbība ar LLU Studentu pašpārvaldi dažādu pasākumu organizēšanā veicina jauniešu integrēšanos studiju vidē. Savukārt pēc studiju beigšanas, karjeras konsultācijas lielākoties ir vērstas uz veiksmīgāku studentu integrēšanu darba tirgū, sniedzot atbalstu CV un motivācijas vēstules sagatavošanā, apspriežot izplatītākos darba intervijas jautājumus, kā arī nodrošinot palīdzību piemērotākās prakses vietas izvēlē.

Perspektīvā, attīstot karjeras atbalsta virzienu, paredzēts ciešāk sadarboties ar LLU Mūzizglītības centru (MC), sniedzot konsultācijas uzņēmumu personālam – tā nosakot, kādas kompetences un prasmes būtu nepieciešams attīstīt. Šādas sadarbības rezultātā tiktu piedāvāti dažādi kursi, vai atsevišķos gadījumos tiktu izstrādāti

Karjeras pieredze skolās un augstskolās

jauni. Veiksmīgas karjeras atbalsta pasākumu īstenošanas rezultātā LLU karjeras konsultants, atbilstoši LLU stratēģijai karjeras atbalsta sistēmas jomā, spētu nodrošināt tādu pakalpojumu klāstu, lai atbalstītu ikviena iedzīvotāja karjeras attīstību, sagatavojot speciālistus konkurētspējīgai darbībai, galvenokārt lauku reģionos, tādējādi sekmējot Latvijas reģionu sociāli ekonomisko attīstību.

LLU karjeras konsultants var būt vērtīgs palīgs jauniešu karjeras attīstības atbalsta procesā jau vidusskolā. Tieši ar šādu vēstījumu LLU dodas uz skolām un piedāvā šādus bezmaksas pakalpojumus:

- *KOLEKTĪVI APMEKLĒT LLU (LLU studiju programmu izklāsts, vienotā uzņemšana, ekskursija pa fakultātēm, Jelgavas pils muzeja apskate)*
- *UZAICINĀT PĀRSTĀVJUS UZ SKOLU (LLU studiju programmu izklāsts, vienotā uzņemšana (kas ir ļoti svarīgi pareizi izskaidrot jauniešiem šo procesu), video filma par LLU, izdales materiāli)*
- *APMEKLĒT ATVĒRTO DURVJU DIENU (konsultācijas pie fakultāšu speciālistiem, fakultāšu apmeklējums, konkursi, lekcijas)*
- *KARJERAS KONSULTĀCIJAS (Karjeras izvēles un plānošanas jautājumi, Informācijas par izglītības iespējām vai iestāšanās nosacījumiem LLU)*
- *„Skolēns studenta ēna”, iespēja skolēniem ēnot studentus*
- *izstādē „SKOLA” priecāsimies redzēt Jūs LLU stendā*

Karjeras dienas Rīgas Valsts vācu ģimnāzijas 8. un 11. klašu skolēniem

Nora Kalēja
VIAA Informācijas un karjeras atbalsta departamenta vecākā eksperte

Rīgas Valsts vācu ģimnāzijā mācību gada pēdējā nedēļā 8. un 11. klašu skolēni veltīja karjeras izpētes projektam. Projekta pamatuzdevums – izpētīt kādas profesijas saturu un 3–5 minūšu laikā prezentēt to pārējiem skolēniem. Šogad projektā lielākais uzsvars tika likts ne tik daudz uz detalizētu profesijas izpēti, cik uz izpētes un prezentēšanas prasmju attīstīšanu.

Projekta sākumā katra klase saņēma veicamo uzdevumu aprakstu un to izpildes vērtēšanas kritērijus. Gatvojot uzdevumus skolēniem karjeras konsultante izmantoja interneta vietnes www.profesijupasaule.lv sadaļā „Izpēti profesiju pats” pieejamos materiālus – profesijas izpētes struktūru un profesionāļa intervijas sagatavi. Skolas karjeras konsultante leva Randere sagatavoja 8. klašu skolēniem dažādus drukātus un elektroniskus materiālus par profesijām, bet vidusskolēniem noorganizēja tikšanās ar gandrīz 30 dažādu profesiju pārstāvjiem. Atbilstoši vecuma grupu īpatnībām pamatskolas skolēniem profesiju izpētes rezultāti bija jāataino pēc iespējas radošāk, bet vidusskolēniem bija jāga-

tavo elektroniskas prezentācijas.

Prezentāciju vērtēšanā piedalījās Valsts izglītības attīstības aģentūras speciālistes, Latvijas Universitātes un Rīgas Stradiņa universitātes karjeras konsultantes. Vienai no astotajām klasēm žūrijā ciemojās Raimonds Bergmanis un LLU pasniedzējs, veterinārārsts Agris Ilgažs. Klausoties jauniešu prezentācijas, tika vērtēts gan profesijas satura izpētes dziļums, gan prezentācijas radošums, gan komandas savstarpējā sadarbība.

Karjeras dienu ietvaros Rīgas Valsts vācu ģimnāzijā tika organizēti sekojoši pasākumi:

7. klasēm – psihologa un karjeras konsultanta nodarbības par vērtībām, sapņiem un sadarbības prasmēm; Rīgas Domes Sporta un jaunatnes pārvaldes pārstāvju lekciju par interešu izglītības pulciņiem.
8. klasēm – psihologa un karjeras konsultanta nodarbības par prasmēm; Valsts Bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas pārstāvju lekcija “Mana identitāte internetā”.
7. un 8. klasēm – dažādām profesijām veltītu video skatīšanās un rakstiskas sacensības, atbildot uz jautājumiem par redzēto.
10. klasēm – A/S „SEB banka” pārstāvju lekcija par budžeta plānošanu.
11. klasēm – prakse.lv speciālistu lekcijas par darba tirgū pieprasītajām profesijām; Jauno uzņēmēju centra pārstāvju lekcija par uzņēmējdarbību kā karjeru.

Katrā klašu grupā tika piešķirtas trīs nominācijas (*Radošākais profesijas atainojums, Precīzākais profesijas atainojums, Labākā komandas sadarbība*) un veicināšanas balvas. Sniedzot jauniešiem atgriezenisko saiti par paveikto, tika pārrunāts ne tikai tas, cik precīzi bija atainotas profesijas un kā viņiem veicās ar prezentēšanu, bet arī norādīts uz prasmēm, kuras viņi attīstījuši, piedaloties projektā.

Aicinām arī citu mācību iestāžu karjeras speciālistus dalīties pieredzē par īstenojamiem karjeras atbalsta projektiem vietnes LinkedIn „Karjeras atbalsta speciālistu forumā”!

Karjeras speciālisti iepazīst informācijas un komunikāciju tehnoloģijas jomu

Nora Kalēja
VIAA Informācijas un karjeras atbalsta departamenta vecākā eksperte

Šā gada 16. maijā Valsts izglītības attīstības aģentūra (VIAA) sadarbībā ar Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociāciju (LIKTA) rīkoja semināru „Karjeras iespējas Informācijas tehnoloģiju jomā”. Ar šo pasākumu VIAA aizsāk semināru ciklu, kurā karjeras speciālistiem būs iespēja iepazīt tuvāk dažādas profesionālās nozares.

IT jomu izvēlējamies kā pirmo, jo pašreiz plaši tiek runāts par darbaspēka trūkumu šajā nozarē. Jaunieši tiek mudināti mācīties eksaktos priekšmetus un izvēlēties IT jomas profesijas. Taču pašiem karjeras speciālistiem, kuri atbalsta skolēnus profesijas izvēlē, ne vienmēr ir pietiekami dziļš priekšstats par IT jomu kā tādu. Tādēļ svarīgi veidot dialogu ar nozares ekspertiem, kuri var izstāstīt par aktuālo situāciju informācijas tehnoloģiju nozarē, tās attīstības tendencēm, jomā nodarbināto darbinieku profesionālajām kompetencēm un karjeras izaugsmes iespējām. Nozares eksperti kļiedēja arī daļu no stereotipiem par IT nozari, pastāstot par plašo profesiju klāstu*, sniedzot ieskatu darba ikdienā. Viena no galvenajām semināra atziņām – kaut arī IT jomā trūkst darbinieku, lai tajā atrastu darbu, zināšanas un prasmes jākrāj jau skolas laikā, bet viena no galvenajām „caurlaidēm” darba tirgū ir patiesa interese par šo jomu. Nereti darba intervijā jaunieša motivācija var atsvērt zināšanu vai pieredzes trūkumu.

Ļoti noderīgi karjeras speciālistu darbā būs ekspertu ieteikti praktiskie resursi**, kurus jaunieši var izmantot, lai gatavotos karjerai. Eksperti norādīja arī uz citām prasmēm, kas nepieciešamas veiksmīgai karjerai IT jomā. Jāatzīmē, ka darba tirgū tik būtiskās projekta vadības un komandas darba prasmes skolēni attīsta jau skolas laikā. Šis ir vēl viens no karjeras speciālistu darba laukiem – mudināt skolēnus analizēt savu ikdienas pieredzi, saprast savas stiprās un vājās puses.

Semināra dalībnieki diskutēja par pašu karjeras speciālistu lomu IT jomas attīstībā un meklēja praktiskus veidus, kā atbalstīt ne tikai jauniešu, bet arī viņu vecāku IT prasmju attīstīšanu. Tā kā pieaugušie mūsdienās

Jāatzīmē, ka darba tirgū tik būtiskās projekta vadības un komandas darba prasmes skolēni attīsta jau skolas laikā. Šis ir vēl viens no karjeras speciālistu darba laukiem – mudināt skolēnus analizēt savu ikdienas pieredzi, saprast savas stiprās un vājās puses.

par tehnoloģijām nereti zina mazāk nekā jaunieši, svarīgi ir iesaistīt jauniešus kopīgās aktivitātēs, lai palīdzētu viens otram apgūt jaunās tehnoloģijas. Būtiski ir veidot skolēniem priekšstats par to, kā mācību priekšmeti un apmeklētie fakultatīvie pulciņi saistās ar profesijām. Savukārt skolēnu vecākiem var organizēt nodarbības skolā, lai palīdzētu strādāt ar karjeras atbalsta resursiem internetā (piemēram, meklējot informāciju par izglītības iespējām datu bāzē www.niid.lv).

Lai attīstītu pašu karjeras speciālistu IT prasmes, semināra noslēgumā tika organizēta praktiskā nodarbība ar elektroniskajiem karjeras atbalsta resursiem.

Lai attīstītu pašu karjeras speciālistu IT prasmes, semināra noslēgumā tika organizēta praktiskā nodarbība ar elektroniskajiem karjeras atbalsta resursiem.

* Plašāku informāciju par IT jomas profesijām varat atrast interneta vietnē www.profesijupasaule.lv

** Semināra materiāli pieejami: www.viaa.gov.lv programmas *Euroguidance* sadaļā *Konferenču materiāli*

Īsumā

Jaunieši virtuāli var iepazīt savu nākotnes profesiju

Izveidotajā portālā skolu jauniešiem un skolu karjeras speciālistiem „Profesiju pasaule” (www.profesijupasaule.lv) šobrīd var viesoties ēdināšanas, elektronikas, informācijas tehnoloģiju un kokapstrādes uzņēmumos, vadības un administrācijas, „Kļūsti uzņēmējs” mājās–uzņēmumos, skaistumkopšanas un fitnesa centrā, tūrisma birojā un viesnīcā. Ieskatu darba ikdienā sniedz intervijas ar profesiju pārstāvjiem un fotoreportāžas par speciālistu darba gaitām.

Interesanta ir sadaļa „Kļūsti uzņēmējs”, kurā var iegūt plašu ieskatu, ja ir vēlme uzsākt savu biznesu. Esam papildinājuši šo sadaļu ar vērtīgiem video materiāliem, kuros redzami Latvijas televīzijas raidījumu „Latvija var” un „Ražots Latvijā” uzņēmēju intervijas. Labi norādījumi ir pieejami sadaļā „Izpēti profesiju pats”. Tajā uzskatāmi ir sniegta informācija kā pašam kvalitatīvi sevi sagatavot profesijas izpētei. Ar video materiāliem ir papildinātas elektronikas, ķīmijas un meža nozares mājas, kuros vizuāli ir atspoguļota nozares specifika un attīstība valstī. Šie sižeti tapuši Informācijas un karjeras atbalsta departamenta īstenotajā projektā „Karjeras izglītības programmu nodrošinājums izglītības sistēmā” ietvaros. Jūnijā atvērtas arī jaunas – telekomunikācijas nozares un mežu nozares mājas ar 9 jaunām profesijām.

Iesakām sekot „Profesiju pasaules” jaunumiem, jo nozaru mājas tiek papildinātas ar jaunu noderīgu informāciju.

Pašlaik norit sadarbība ar Latvijas muzejiem un Latvijas Nacionālo aizsardzības akadēmiju, lai virtuālo pilsētu varētu papildināt ar attiecīgo jomu profesijām. Profesiju pasaules tapšanā aktīvi iesaistās arī citu nozaru uzņēmumi.